

Munkácsy Mihály utca 25.

A szerző felvétele

244

HONISMERET

Szakszervezeti zászlóavatás és a Szabad Nép megalapítása a Munkácsy utcában

A század elején épült, jellegtelen, pesti bérház a Szondy utca és a Munkácsy Mihály utca sarkán olyan, mint sok száz társa Budapesten. Kívülről. De belül, az épület Szondy utcai földszinti részén, olyan események történtek, amelyek a munkásmozgalom „szürke hétköznapjait” és kiemelkedő akcióit idézik, jöllehet emléktábla nem hirdeti ezeket.

A ház „politikai, társadalmi pályafutása” azzal kezdődött, hogy 1937 nyarán hirdetés jelent meg: ötszobás, utcai lakás kiadó a Budapesti Élelmiszerüzem vezérigazgatójának házában. Az akkori villamosvasutas szakszerve-

zet vezetői megnézték a lakást, ki is bérelték. A helyiségek évi bére 2100 pengő volt, a részleteket negyedévenként kellett fizetni. 1937. november 1-én a Villamos és Helyiérdekű Vasutas Alkalmazottak Országos Szövetsége a Vilma királynő út (ma Gorkij fasor) 45. szám alól átköltözött az újjáalakított helyiségekbe.

Milyen is volt az új szakszervezeti otthon? Volt két irodai helyiség, egy nagy előadói terem színpaddal, kétszáz székkal és egy kisebb terem a szűk körű megbeszélések, a klubösszejövetelek céljára. Külön lakást kapott a gondnok, és a szakszervezeti

szobákban helyeztük el büszkeségünket, a 8 ezer kötetes könyvtárt.

Szerda volt a szakszervezeti nap, ekkor ülésezett a vezetőség, ilyenkor próbált a dalárda. Délután négy órától kezdtek gyülekezni a szakszervezeti tagok, este hét órára már zsúfoltak voltak a helyiségek. Nagyon sokan még este tíz óra után is ott maradtak. (A szerződésben kikötöttük, hogy a szakszervezeti tagok nem fizetnek kapupénzt. A fiatalabb generáció nem tudja, milyen nagy szó volt ez!) A szakszervezeti otthon nemcsak az önművelésre, a közös szórakozásra adott lehetőséget, hanem a na-

gyobb távlatokba mutató osztályharc egyik bázisa is volt.

Öt rendes és két rendkívüli kongresszust tartottunk a Munkácsy Mihály utcai házban. A kongresszusok mindig csütörtöki napon voltak, de megelőzték őket a szerda esti, úgynevezett előértekezletek. Ezeken csak a küldöttek vettek részt, a rendőrség, a miniszteri biztos, a Szociáldemokrata Párt és a Szakszervezeti Tanács megbízottai nélkül. Ezeken az „előértekezleteken” készültünk fel taktikailag, hogy biztosítsuk a hatóságok képviselőinek és a jobboldali szakszervezeti és szociáldemokrata funkcionáriusoknak a jelenlétben megtartott kongresszusokon az egységes állásfoglalást a politikai kérdésekben és a határozatokhoz szükséges szavazattöbbséget.

A kongresszusokon kívül más események is említést érdemelnek. 1937. december 5-én volt a szakszervezeti helyiség ünnepélyes átvétele, ekkor avattuk fel a szakszervezeti zászlót. (A szakszervezet zászlója jelenleg a Munkásmozgalmi Múzeumban látható.) Az ünnepségen a szakszervezet vezetőin, a budapesti és a vidéki helyi csoportok képviselőin kívül jelen volt a Szociáldemokrata Párt és a Szakszervezeti Tanács, továbbá több testvérszakszervezet vezetője is. Az ünnepi beszédet Kossa István, a szakszervezet akkori titkára tartotta.

Hogy mozgalmunk mennyire nem élt „bezárt” életet, mennyire magunkénak éreztük az országos gondokat, mutatja az is, hogy szervezetünk kedves vendégei közé tartozott Erdei Ferenc és Veres Péter. 1938-ban nagy érdeklődéssel hallgattuk Erdei Ferencnek — aki a Nemzeti Parasztpárt egyik alapítója — az előadását a Futóhomok című, híres szociográfiai művéről. Veres Péter pedig ugyancsak 1938-ban az akkor már közismert és nagy feltűnést keltő Számadás című könyve kapcsán feltett kérdésekre válaszolt. A terem zsúfolásig megtelt tagokkal és hozzátartozókkal, jöllehet Veres Péter előre közölte: előadást nem tart, csak a könyvére vonatkozó kérdésekre válaszol.

Nemcsak a ház munkásmozgalmiszerepét növelte, hanem szakszervezetünk beállítottságára is jellemző, hogy hogy a Munkácsy Mihály utcai szakszervezeti otthon számos esetben volt a KMP, a Kommunisták Magyarországi Pártja vezetőinek találkozóhelye.